

Araştırma Makalesi / Research Article

TÜRK YEREL YÖNETİMLERİNİN YASAL VE YAPISAL DÖNÜŞÜMÜNDE FRANSA VE İNGİLTERE ÖRNEKLERİNİN ETKİSİ*

Veysel EROL¹

Öz

Son yıllarda dünyada her alanda hızlı bir değişim ve dönüşüm süreci yaşanmaktadır. Bu değişim ve dönüşüm süreci, yalnızca teknoloji ve bilim alanında etkili olmamakta, bununla birlikte birçok ülkenin kamu yönetimi anlayışında da değişiklikler meydana getirmektedir. Özellikle 1980 sonrasında yeni kamu yönetimi anlayışı çerçevesinde Türkiye dâhil birçok ülkenin yönetim yapısında köklü değişikliklere gittiği görülmektedir. Türkiye’de kamu yönetimi alanında yaşanan gelişmeler ve yeni kamu yönetimi anlayışına geçiş süreci, Türk yerel yönetimlerini de doğrudan etkilemiş ve bu çerçevede yeni reformlar hayata geçirilmiştir. Bu çalışmada, Türkiye’de yeni kamu yönetimi anlayışıyla birlikte yerel yönetimlerin dönüşümü ve Fransa ve İngiltere’de yerel yönetim sistemlerinin Türk yerel yönetim sistemine olan etkileri ayrıntılı bir şekilde incelenmektedir. Çalışmada, özellikle son yıllarda Türkiye’de yerel yönetimler üzerinde yapılan reform çalışmalarının Fransa ve İngiltere’de yerel yönetimlerde yapılan reformlardan hangi boyutlarda etkilendiğinin ortaya konulması amaçlanmıştır ve bundan sonra yerel yönetimler alanında yapılacak olan reformlarda nasıl bir yol izlenmesi gerektiği konusunda öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yeni Kamu Yönetimi, Türkiye’de Yerel Yönetimler, Fransa’da Yerel Yönetimler, İngiltere’de Yerel Yönetimler.

THE EFFECT OF FRANCE AND ENGLAND EXAMPLES ON THE LEGAL AND STRUCTURAL TRANSFORMATION OF TURKISH LOCAL GOVERNMENTS

Abstract

In recent years there has been a rapid change and transformation process in every field of the world. This change and transformation process is not only effects the field of technology and science but also effects the public administration aspects of many countries. Especially after 1980 within the framework of the new public administration approach, it is seen that many countries including Turkey, have undergone radical changes on their management structures. The developments in the field of public administration in Turkey and the transition process to the new public administration approach have also directly affected Turkish local governments and new reforms have been implemented within this framework. In this study, the transformation of local governments with the new public management approach in Turkey and the effects of local government systems in France and England on the Turkish local government system are examined in detail. In the study, it was aimed to search which reforms on local governments in Turkey were affected by the reforms in local governments in France and England and after that suggestions were made on how should the reforms to be made in the field of local governments in Turkey.

Keywords: New Public Administration, Local Governments in Turkey, Local Governments in France, Local Governments in England.

* Bu çalışma, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi’nde Prof. Dr. Feyzullah ÜNAL danışmanlığında, Dr. Veysel EROL tarafından hazırlanan “Türkiye’de Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı ile Birlikte Yerel Yönetimlerin Dönüşümü: Fransa ve İngiltere Örneklerinin Etkisi” başlıklı doktora tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

¹ Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü, veysel.erol43@gmail.com, ORCID 0000-0002-6949-768X.

Başvuru Tarihi (Received): 03.11.2021 **Kabul Tarihi** (Accepted): 25.10.2021

Giriş

Son yıllarda dünyada birçok alanda küreselleşme süreci hızla devam ederken, bu süreçte yerelleşme anlayışı, küreselleşmenin olumsuz etkilerine karşı direnç göstermede ayrı bir önem kazanmaktadır. Küreselleşme ve yerelleşme çerçevesinde şeffaflık, katılımcılık, esneklik ve hesap verebilirlik gibi temel ilke ve değerlerin ön plana çıktığı bu süreçte, yerel yönetim birimleri, yerel hizmetlerin sunumunda ve demokratik değerlerin hayata geçirilmesinde en önemli birimler olarak görülmektedir. Dolayısıyla demokrasi kültürüne sahip ülkelerde yerel yönetimlerin önemi her geçen gün daha da iyi anlaşılakta ve artmaktadır.

Küreselleşme ile birlikte kamu yönetimi içerisinde geleneksel rolü değişmeye başlayan yerel yönetimler, özellikle 1980’li yıllardan itibaren birçok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de kamu yönetimi içerisinde merkezi yönetime karşı güçlendirilmeye çalışılmıştır. Ancak Türkiye’de 1980-2000 yılları arasında yerel yönetimler ile ilgili önemli idari çalışmalar yapılmasına rağmen, bu çalışmalarda yer alan önerilerin yalnızca bir kısmı uygulama olanağı bulanabilmiş ve istenen düzeyde başarı sağlanamamıştır. 2000 yılından sonra ise yerel yönetimler ile ilgili önemli düzenlemeler gerçekleştirilmiş ve bu çerçevede 1984 yılında çıkarılan “3030 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu” yerine, 2004 tarihli “5216 Büyükşehir Belediye Kanunu”, 1930 yılında çıkarılan “1580 Belediye Kanunu” yerine, 2005 tarihli “5393 sayılı Belediye Kanunu” ve 1987 yılında çıkarılan “3360 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu” yerine, 2005 tarihli “5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu” yürürlüğe sokulmuştur. Bu düzenlemelerin yanı sıra, ilk defa yerel yönetim birliklerine yönelik ve yerel yönetim birliklerini tek bir çatı altında düzenleyen 2005 tarihli “5355 sayılı Mahalli İdari Birlikleri Kanunu” da çıkarılmıştır. Yapılan bu düzenlemelerle, yerel yönetim birimlerinin yetki ve sorumlulukları artırılarak, özerklik ve yerelleşme adına önemli adımlar atılmıştır. Bu süreçte, bir yerel yönetim birimi olarak köy yönetimleri ile ilgili de önemli girişimlerde bulunulmuş, Köy Kanunu Tasarısı hazırlanmış ancak henüz yasalaştırılmamıştır.

Son yıllarda birçok ülkede kamu hizmeti anlayışında yaşanan değişim ve dönüşüm karşısında, yerel yönetimlerin kamu yönetimi içerisindeki konumunun güçlendirilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Ancak Türkiye’de 2004 ve 2005 yıllarında yerelleşmeye yönelik önemli adımlar atılmasına rağmen, 2010 yılından sonra ve özellikle 2012 tarihli “6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile birlikte yerelleşme yerine, merkezileşmeye doğru önemli bir adım gerçekleştirilmiştir. Bu Kanunun, hizmette yerellik ve yerel demokrasi açısından birçok eleştirilere maruz kalmasına ve yerel özerklik açısından katı ve sert bir müdahale olarak nitelendirilmesine rağmen uygulanmasına devam edilmektedir.

Türkiye’de yerel yönetimlerin sürekli yasal ve yapısal bir dönüşüm sürecinde bulunmasının ve yapılan reformların tam başarıya ulaşmamasının en önemli sebeplerinden biri olarak, “bazı yabancı ülkelerde uygulanan yerel yönetim sisteminin ve yerel yönetim reformlarının” Türk yerel yönetim sisteminde de uygulanma çabaları ve uyum sürecinde yaşanan sorunlar olarak gösterilebilir. Bu örnek alınan yabancı ülkelerin başında Fransa ve İngiltere gelmektedir. Türkiye’deki yerel yönetim yapısı, 2000’lere kadar Fransa’nın yerel yönetim yapısı gibi merkeziyetçi bir yapıda iken; 2000 yılından sonra yapılan idari reform çalışmaları ile birlikte, İngiltere’de olduğu gibi Türkiye’de de yerel yönetimler güçlendirilmeye çalışılmıştır. Ancak 2010 yılından sonra ise Fransa’da olduğu gibi, Türkiye’de de yerel yönetim alanında yerelleşme yerine, merkezileşmeye doğru tekrar adım atıldığı görülmektedir. Dolayısıyla, Türkiye’de yerel yönetimlerin istikrarlı bir yasal ve yapısal duruma kavuşması yapılacak reformların ve hukuksal düzenlemelerin toplumsal ihtiyaçlara cevap verecek şekilde ve yerel halkın karar mekanizmalarına katılmasıyla alınacak kararlara bağlı olduğu ve yalnızca bazı ülkelerin yerel yönetim uygulamaları örnek alınarak yapılan düzenlemeler ile istenen düzeyde başarıya ulaşamadığı görülmektedir.

Bu çalışma, Türk yerel yönetim sisteminin yasal ve yapısal dönüşümünü ele almakta ve Türkiye’de yerel yönetimlerin dönemsel olarak farklı kamu yönetimi ve yerel yönetim anlayışlarına sahip Fransa ve İngiltere’nin yerel yönetim reformlarının etkisinde kalarak, yasal ve yapısal sorunlarını çözmede tam başarılı olamadığını ortaya koyabilmeyi amaçlamaktadır.

Çalışmada, son yıllarda Türkiye’de yerel yönetimler üzerinde yapılan reform çalışmalarının Fransa ve İngiltere’de yerel yönetimlerde yapılan reformlardan hangi boyutlarda etkilendiğinin ortaya konulması amaçlanmış olup, bundan sonra yapılacak reformlarda, yapılacak yasal ve yapısal dönüşümlerde izlenecek yöntemin, ortaya çıkan sorunların ve bu sorunların çözümü yolunda yapılması gereken çalışmaların hangi yönde olması gerektiği konusunda öneriler getirilmektedir. Dolayısıyla çalışma, Türkiye’de yerel yönetim anlayışına ve yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılmasına katkılar sağlayabilmenin yeni yollarını ortaya koymaya çalışmaktadır.

1. Türk Yerel Yönetimlerinin Yasal ve Yapısal Dönüşümü

1980’li yıllardan itibaren kamu yönetiminde önemli bir değişim ve dönüşüm süreci yaşanmıştır. Dünya’da kamu yönetimi alanında yaşanan bu değişim ve dönüşüm sürecinden Türk kamu yönetimi de etkilenmiştir. Ancak Türkiye’de 1980-2000 yılları arasında özellikle ekonomik krizlerin yaşanması, bu dönemde yaşanan siyasal istikrarsızlıklar, merkezi yönetimce Türkiye’nin mevcut durumu göz önüne alınmadan ve yerel halkın görüşlerine yeterince başvurulmadan tek başına alınan kararlardan dolayı, kamu yönetiminde ulaşılmaması gereken ve beklenen başarı sağlanamamıştır. Bu dönemde idari reform çalışmaları duraklamasına rağmen, 2000 yılından sonra yeni kamu yönetimi anlayışı doğrultusunda reform niteliğinde idari çalışmalar hızlı bir şekilde devam etmiştir. Özellikle yerel yönetimler alanında yasal ve yapısal boyutta reform niteliğinde düzenlenmelere gidilmiştir. Türkiye’de 2000 yılından sonra yerel yönetimlerin yasal ve yapısal dönüşümünü ele almadan önce, Türkiye’de 1980-2000 yılları arasında yerel yönetimler ile ilgili yapılan idari reform çalışmalarına da kısaca değinmek gerekmektedir.

1.1. Türkiye’de Yerel Yönetimler ile İlgili Yapılan İdari Reform Çalışmaları

Türkiye’de idari reform çalışmaları adı altında yerel yönetimler ile ilgili yapılan düzenlemeler, planlı kalkınma dönemiyle birlikte hız kazanmıştır. Söz konusu düzenlemeler, 1980 yılına kadar geleneksel kamu yönetim anlayışının özelliklerini yansıtırken, 1980 yılından sonra ise yeni kamu yönetimi anlayışıyla şekillenmeye başlamıştır.

Türkiye’de yerel yönetimleri yeniden düzenlemek ve geliştirmek amacıyla, birçok idari reform çalışması yapılmıştır. Ancak konunun önemine binaen yalnızca, Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi (MEHTAP), İç Düzen Projesi, İdari Reform Danışma Kurulu Raporu, Yerel Yönetimler Bakanlığı, Kamu Yönetimi Araştırma Projesi (KAYA) ve 1998 Yerel Yönetimler Reform Tasarısı üzerinde durulacaktır:

a) Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi (MEHTAP): Planlı dönemde, yerel yönetimlerin yeniden düzenlenmesini amaçlayan en önemli girişim, kuşkusuz 1962 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla başlatılan ve 1963 yılında tamamlanan Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi (MEHTAP)’dir. MEHTAP’ta, merkezi yönetimler ile merkezi hükümet teşkilatının taşra birimleri ve yerel yönetim birimleri arasında görev dağılımı, yerel yönetim birimlerin teşkilatlanması, yetkileri, kaynakları ile ilgili konular çok önemli bir alan olarak görülmüş ve yerel yönetimler ile bunların merkezi yönetimle olan ilişkilerinin (Ökmen, 1999: 139) incelenmesi üzerinde durulmuştur.

MEHTAP’ın önerileri çerçevesinde hazırlanan “İdareyi ve İdari Metotları Yeniden Düzenleme Komisyonu”, yerel yönetimlere yönelik araştırma yapılmasını öğretim üyelerinden Prof. Fehmi Yavuz’a vermiştir. Söz konusu araştırma, 1966’da tamamlanmış ve “Türk Mahalli İdarelerinin Yeniden Düzenlenmesi Üzerinde Bir Araştırma” adıyla TODAİE tarafından yayınlanmıştır. Bu araştırma sonucunda; yerel yönetimler ile ilgili kanun tasarılarının, bir görüşe ve felsefeye göre

değerlendirilmesi; yönetimlerin gruplandırılmasında, gelir ölçütünün kullanılmaması; merkezi vesayet yetkisini kullanacak yönetimler arasında uyum sağlanması; devletin denetiminin etkisiz yönetimlerden kurtarılması amacıyla, denetim ve gözetim yetkileri Bakanlar Kurulundan çok, bakanlıklara verilmesi; arazi ve yapı yazımına hemen başlanması ve kamulaştırmaya yönelik ilkelerin değiştirilmesi; merkezi yönetimde yeniden düzenleme yapıldığında, yerel yönetimlerin de göz önüne alınması; yerel yönetimlerin personel sorunu, devlet memurlarına koşut olarak çözümlenmesi ve meslek içi eğitimlerin sağlanması (Keleş, 1994: 378-379) şeklinde yerel yönetimleri ilgilendiren öneriler yer almıştır. Ancak MEHTAP çalışmasında yer alan bu önerilerin, yalnızca bir kısmının uygulanma olanağı bulabildiği bilinmektedir.

b) İç Düzen Projesi: Yerel yönetimler ile ilgili ikinci önemli çalışma olan İç Düzen (İçişleri Hizmet ve Teşkilatını Yeniden Düzenleme) Projesi, 1967 yılında İçişleri Bakanlığı tarafından başlatılmış ve 1971 yılında da sonuçlandırılmıştır. Bu projenin temel amacı; İçişleri hizmet ve teşkilatını yeniden düzenlemek için İçişleri Bakanlığı örgütü içerisinde yer alan bütün kuruluşların merkez ve taşra birimleri ile Bakanlığa bağlı ya da denetimi altındaki kuruluşlar ve yerel yönetimler üzerinde amaç, görev ve yetkilerin dağılımı, örgüt yapıları ve örgütün işleyişi, hizmetlerden sorumlu personel; İçişleri Bakanlığı'nın görev ve hizmetlerine yönelik faaliyetlerde bulunan diğer kuruluşların aralarındaki görev karışimleri ve koordinasyonunun araştırılmasıdır (Keleş, 1994: 380-381).

İç Düzen Projesi sonucunda elde edilen veriler ışığında İçişleri Bakanlığı tarafından on iki kanun teklifi hazırlanmış ancak bunlardan hiçbirisi Meclisten geçirilip kanunlaşma olanağı bulamamıştır. Bu durum, idari reform çalışmalarının gerekli ve önemli olmakla birlikte, kanunlaşmaması durumunda ise fazla bir değer ifade etmediğini göstermiştir (Aktel ve Memişoğlu, 2005: 28).

c) İdari Reform Danışma Kurulu Raporu: Bakanlar Kurulu kararıyla 1971 yılında kurulan “İdari Reform Danışma Kurulu”, çalışmaları sonucunda bir rapor hazırlamış ve bu rapor, esas olarak devlet kesiminin yeniden düzenlenmesini amaçlamıştır. Raporunda, yerel yönetim birimi olarak belediyeler, il özel idareleri, köyler ve mahalle muhtarlıkları kısaca ele alınmış ve yerel yönetimlerin yeniden düzenlenmesiyle ilgili çalışmalarda; her şeyden önce, yerel yönetimlere yöneltilmiş geleneksel olumsuz temel düşüncenin değişmesi, bu kurumların yabancı ve eğreti değil, parlamenter demokratik bir düzen içinde yaşamak isteyen ve planlı bir ekonomide kalkınmasını arayan bir toplum için hem yapısal hem de işlevsel önem arz eden kurumlar olarak görülmesi (Atasoy, 1992: 203-204) gerektiği ifade edilmiştir.

İdari Reform Danışma Kurulu tarafından hazırlanan rapor, o dönemlerde yaşanan siyasi çalkantılardan dolayı uygun bir zemin alanı bulamamış ve raporda yerel yönetimler ile ilgili ifade edilen öneriler uygulamaya aktarılamamıştır.

d) Yerel Yönetimler Bakanlığı: Yerel yönetimlerin sorunlarına merkezden çözüm arayacak bir kuruluşa ihtiyaç duyulmasından dolayı, 1978 yılında “Yerel Yönetim Bakanlığı” kurulmuştur. Yerel yönetimlerin daha hızlı ve etkin hareket edebilmesi amacıyla kurulan bu Bakanlık, hem hazırlamış olduğu “Belediye Gelirler Kanun Tasarısı”nın meclisten geçmemesi hem de istediği yetki ve sorumluluğun diğer bakanlıklardan alınamaması başta olmak üzere, diğer sebepler doğrultusunda başarısız görülmüş bir anlamda başarısızlığa itilmiş ve bu yüzden 1979 yılında kaldırılmıştır (Öner ve Yıldırım, 2002: 251).

Yerel Yönetim Bakanlığının ömrü kısa sürmesine rağmen, Türkiye’de yerel yönetimlerin gelişmesi yönünde önemli katkılar sağlamıştır. Bu Bakanlık sayesinde (Keleş, 1994: 385); yerel yönetimler, başkentte kendilerine sahip çıkacak merkezi bir örgüte kavuşmuşlar, hükümet karşısında yerel yönetim birimlerin pazarlık gücü artmış, yerel yönetim birimleri üzerindeki devlet gözetim ve denetimi akılcı ölçütlere indirilmesine yönelik çabalar ve bununla ilgili kanun hazırlıkları bu Bakanlık tarafından üstlenilmiş ve yerel yönetim birimlerinin, birlikler kurarak güçlenmeleri bu Bakanlık tarafından özendirilmiştir.

e) *Kamu Yönetimi Araştırma Projesi (KAYA)*: Kamu yönetiminin modern şartlara uyumunun sağlanması, kamu kuruluşları arasında görev, yetki ve sorumluluk dağılımı ve kaynak bölüşümünde yaşanan dengesizliklerin giderilmesi, merkez ve taşra örgütünün verimli ve kaliteli bir hizmet sistemine kavuşturulması ve bu konularda mevzuatta yapılması gereken düzenlenmelerin belirlenmesi amacıyla TODAİE tarafından 1988 yılında başlatılan “Kamu Yönetimi Araştırma Projesi (KAYA)” (Saran, 2005: 43) 1991 yılında tamamlanmıştır.

KAYA Projesi, yerel yönetimleri, modern çağın gereklerine uygun hale getirme ve vatandaş odaklı bir yerel yönetim reformu için gerekli adımları atması bakımından önemli bir çalışma olarak görülmüştür. Yerel demokrasiyi güçlendirici, etkili katılımın sağlandığı, yerel topluluklar tarafından denetlenen, halkı bilgilendiren, kendi yerel toplumuyla ilgili kararları kendi organları tarafından alınıp kendi birimleri aracılığıyla uygulayabilen, yönetsel etkinliği ve verimliliği gerçekleştiren, genel yönetim sistemi ile yönetimin birliği ilkesi ve planlama disiplini içerisinde bütünleşen, merkezi yönetimden destek ve nesnel koşullarda yardım alan, kaynaklar ve özellikle öz kaynaklar açısından güçlü bir yönetim birimi, raporun öngördüğü ideal yerel yönetim örgütü (Çukurçayır, 2003: 56-57) olarak ifade edilmiştir. Bu Proje, yerel yönetimler ile ilgili birçok önemli önerilerde bulunmasına rağmen, bu önerilerin yalnızca bir kısmı kanunlarda yansımaları bulabilmiştir.

f) *1998 Yerel Yönetimler Reform Tasarısı*: Kamu yönetiminde “Yerel Yönetimler Reform Tasarısı” olarak bilinen “Merkezi İdare ile Mahalli İdareler Arasında Görev Bölüşümü ve Hizmet İlişkilerinin Esaslarının Düzenlenmesi ve Çeşitli Yasalarda Mahalli İdareler ile İlgili Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı”, 1998 yılında TBMM Başkanlığına gönderilmiş ve bu Tasarı, yalnızca yerel yönetimler tasarısı olarak değil, bütün devlet örgütlenmesini yeniden düzenlemeyi amaçlayan bir tasarı (Güler, 1998: 3) olarak görülmüştür.

Yerel Yönetimler Reform Tasarısının temel amaçlarından biri, yerel hizmetlerin “yerinden yönetim ilkesi” ne uygun olarak yerel yönetim birimleri tarafından yürütülmesini sağlamak olmuştur. Tasarıda görülen bir diğer önemli amaç da, yerel yönetim birimlerin kamu harcamalarındaki payının %15’lerden, %35’lere çıkarılmasıdır. Söz konusu Tasarı, merkezi yönetim ile yerel yönetim birimleri arasındaki hizmetlerin niteliğine ve ülke ile dünya gereklerine uygun bir görev dağılımına dikkat çekmektedir. Tasarının getirdiği yenilikler arasında, yerel yönetim birimlerine yönelik kararların alınması ve uygulanması sürecine, halkın katılımını sağlayacak ve artıracak düzenlemelerde yer almaktadır (Ökmen, 2008: 63-65).

Yerel Yönetimler Reform Tasarısına göre yerel yönetimler, kanunlarla yasaklanmamış ve belli bir yönetime verilmemiş olan her türlü hizmeti yürütebilecektir. Bu Tasarı, merkezi yönetim ve yerel yönetimler arasında yaptığı görev dağılımıyla, merkezi yönetimin hareket alanını önemli derecede daraltmıştır. Daraltmayı, yerel yönetimlere bıraktığı hizmet üretiminin kapsamıyla gerçekleştirmiş, sığlaştırmayı ise merkezi yönetimin planlama, eşgüdümleme, rehberlik etme ve denetleme yetkilerinin içlerini boşaltarak sağlamıştır. Bu açıdan Tasarının amacının, bir tür “yerel devlet” yaratma olduğu (Güler, 1998: 7-8) öne sürülmektedir. Ancak 1998 Yerel Yönetimler Reform Tasarısı da yerel yönetimlerle ilgili yapılan birçok idari reform çalışmasıyla aynı kaderi paylaşmış ve tasarıda yer alan ilke ve öneriler uygulama olanağı bulamamıştır.

Yerel yönetimlerde yeniden yapılanma çabaları “Bitmeyen Senfoni” olarak ifade edilmektedir. Nitekim yerel yönetimler ile ilgili yapılan birçok idari reform çalışması, uygulamaya aktarılamamasına rağmen, 2000 yılından sonra yeni kamu yönetimi anlayışı çerçevesinde yerel yönetimlerle ilgili idari reform çalışmaları yapılmaya devam etmiştir. Dolayısıyla yerel yönetimlerde yeniden yapılanma çabaları; başlayıp ve biten bir süreç değil, devam etmekte olan bir süreç olarak görülebilir.

1.2. Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yasal ve Yapısal Dönüşümü

Türkiye’de 2000 yılından sonra yerel yönetimlerde yaşanan dönüşümün genel çerçevesi, 2003 yılında hazırlanan “Kamu Yönetimi Temel Kanun Tasarısı” ile çizilmiştir. Yeni kamu yönetimi anlayışıyla hazırlanan bu Tasarı, yasalasmamasına rağmen, başta yerel yönetimler olmak üzere birçok kamu alanı için çerçeve oluşturmuştur. Özellikle 2004 tarihli “5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu”, 2005 tarihli “5393 sayılı Belediye Kanunu”, 2005 tarihli “5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu” ve 2005 tarihli “5355 sayılı Mahalli İdari Birlikleri Kanunu”, Kamu Yönetimi Temel Kanun Tasarısı çerçeve alınarak hazırlanan çalışmaların başında gelmektedir. Bu Kanunlarla birlikte yerel yönetimlerin hem rollerinde ve statülerinde hem de görev ve yetkilerinde önemli değişimler gerçekleştirilmiş ve yerel yönetimler daha güçlü ve daha özerk hale getirilmeye çalışılmıştır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanunu ile birlikte belediyelerin görev ve yetkileri, yeni kamu yönetimi anlayış sistemine uygun olarak yeniden düzenlenmiş ve bu görev ve yetkiler eski kanunlara oranla artırılmıştır. Bu Kanunlar ile birlikte belediye encümeninin yapısı da yeniden düzenlenmiş ve belediye encümeni, hem seçilmiş hem de atanmış üyelerden seçilerek katılım ilkesi güçlendirilmeye çalışılmıştır. Yeni düzenlemelerle birlikte, belediyelerde esnek bir teşkilat yapısı öngörülerek, yerel hizmetlerin daha etkin, verimli, şeffaf, hızlı ve vatandaş odaklı sunulması istenmiştir. Yeni sistemde belediyeler üzerindeki denetim anlayışı da yeni kamu yönetimi anlayış sistemine uygun olarak düzenlenmiş ve yeni denetim şekli iç denetim ve dış denetim olarak ayrılmıştır. İç denetimin, iç denetçiler tarafından, dış denetimin ise Sayıştay tarafından yapılması yönünde düzenleme gerçekleştirilmiştir. Böylece belediyeler üzerindeki idari vesayet denetimi anlayışı sınırlandırılmaya çalışılmıştır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanunu ile birlikte, belediye meclislerine de yerel özerklik açısından önemli görevler verilmiştir. Yeni düzenlemelerle birlikte, belediye meclisleri üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanmakta ve katılanların salt çoğunluğuyla karar almaktadır. Ayrıca belediye meclis kararlarının kesinleşmesi için mülki idare amirinin onay sistemine son verilerek yeni bir yönetim anlayışı benimsenmiştir. Yapılan düzenlemelerle birlikte, belediyelerde özellikle bütçenin kesinleşmesi konusunda mülki idare amirinin onayının kaldırılması hem idari hem de mali özerklik açısından önemli bir adım olarak görülmektedir. Ayrıca yeni belediye kanunlarıyla birlikte, yerelde yönetim sürecinin sağlanabilmesi için önemli düzenlemeler gerçekleştirilmiş ve bu doğrultuda başta kent konseyi uygulamaları olmak üzere halkın yönetime katılımı noktasında önemli adımlar atılmıştır.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ile birlikte, il özel idarelerinde de önemli yenilikler getirilmiştir. Yeni il özel idaresi kanununda, yeni kamu yönetimi anlayışı doğrultusunda, etkin, verimli, şeffaf, vatandaş odaklı, hesap verebilir ve özerk bir yönetim anlayışı benimsenmiş ve bu doğrultuda önemli adımlar atılmıştır. Yeni Kanunla birlikte, il özel idarelerinin yetki ve görevleri artırılmış ve özellikle yerel özerlikle ilgili önemli düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede, valinin il genel meclis başkanı sıfatına son verilerek, meclis başkanının seçimle gelmesine karar verilmiş ve il özel idaresi bütçesinin İçişleri Bakanlığının onayı ile değil, il genel meclisinin kararıyla yürürlüğe girmesine onay verilerek seçilmişler lehine önemli bir adım atılmıştır. Yeni düzenlemelerle birlikte, belediyelerde olduğu gibi il özel idarelerinde de encümen yapısı yeniden düzenlenmiş ve il encümeninin atanmış ve seçilmişlerden oluşmasına karar verilmiştir. Yine belediyelerde olduğu gibi, il özel idarelerinde de daha etkin hizmet sunulabilmesi için esnek bir örgüt yapısı benimsenmiş ve genel sekreterlik ve norm kadro uygulaması getirilmiştir. Ayrıca yeni Kanun ile birlikte, yerelde yönetim sürecinin sağlanabilmesi için, il genel meclisinin kendi içinde seçtiği üyelerden oluşan “İhtisas Komisyonları”na kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları başta olmak üzere birçok kesimden bu komisyonlara katılma ve görüş bildirme hakkı verilmiştir.

Genel olarak yeni Kanun ile birlikte, il özel idarelerinde yapılan düzenlemeler, küreselleşme süreci ile önem kazanan yeni eğilimlerle paralellik göstermektedir.

Türkiye’de ilk defa yerel yönetim birliklerini tek kanun altında birleştirmeye yönelik “5355 sayılı Mahalli İdari Birlikleri Kanunu” çıkarılmasıyla birlikte, merkezi yönetimden yerel yönetimlere önemli yetki ve kaynak aktarılmıştır. Yeni kamu yönetimi anlayışıyla şekillenen bu Kanunun gerekçesinde genel olarak, yönetimde etkinliğin ve verimliliğin esas alınması gerektiği ifade edilmekte ve son yıllarda kamu yönetiminde ortaya çıkan sorunlara karşı hızlı çözümlerin bulunması gerektiği ifade edilmektedir.

Türkiye’de 2004 ve 2005 yıllarında yerel yönetimler ile ilgili yapılan yasal düzenlemelerle birlikte, köyler ile ilgili de yeni bir düzenleme gerekliliği ortaya çıkmıştır. 2000 yılından sonra yeni kamu yönetimi anlayışına uygun olarak köylere yönelik yapılan çalışmaların başında, 2008 yılında gerçekleştirilen “Köy Kanunu Çalıştayı” sonrasında hazırlanan 2009 tarihli “Köy Kanunu Tasarısı Taslağı” gelmektedir. Köy Kanunu Tasarısı Taslağı, köy yönetimlerinin hem mali hem de idari kapasitelerini eskiye kıyasla daha güçlü hale getirmeye amaçlamaktadır. Ancak 2010 yılında güncellenen ve son halini alan Köy Kanunu Tasarı Taslağı, modern çağın şartlarına uygun olarak hazırlanmasına rağmen henüz yasalaşmamıştır.

Türkiye’de yeni kamu yönetimi anlayışı ile birlikte yerel yönetimlerin yasal dönüşümü yanı sıra, yapısal yönü de değişmiştir. Yeni anlayış, özellikle yerinden yönetim ilkesinin benimsendiği, alternatif hizmet sunumunun gerçekleştiği, müşteri-vatandaş merkezinin esas alındığı, vatandaşların yönetime katılımının sağlandığı, değişime ve gelişmeye açık bir yerel yönetim sistemini benimsemiştir. Dolayısıyla yeni sistemde, yerel yönetimlerin görev ve yetkileri artırılırken, merkezi yönetiminin yerel yönetimler üzerindeki vesayet yetkisi de sınırlandırılmaya çalışılmıştır.

Türkiye’de 2004 ve 2005 yıllarında yerelleşmeye yönelik önemli adımlar atılmasına rağmen, 2010 yılından sonra ve özellikle 2012 tarihli “6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile birlikte yerelleşme yerine, daha çok merkezileşmeye yönelik düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. 6360 sayılı Kanun ile birlikte, büyükşehir belediyesi olan illerde il özel idareleri kaldırılmış, bu illerde olağanüstü yetkilerle donatılan Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı (YİKOB) kurulmuştur. Bu Kanun ile birlikte ayrıca büyükşehir belediye sınırları içerisinde yer alan birçok köy ve belde birimlerinin tüzel kişiliği kaldırılmış ve bu birimler mahalleye dönüştürülmüştür. Mahalleye dönüştürülen bu birimlerin, bütçeleri de kaldırılmış ve yerel varlıkları ile birlikte sınırları içerisinde kaldıkları ilçe belediyelerine bağlanmıştır. Yerel halkın görüşlerine yeterince başvurulmadan ve ağırlıklı olarak bürokratik tercihlerden kaynaklanan bu düzenleme, hizmette yerellik (subsidiarite) noktasında birçok eleştiri almış ve yerel özerlik açısından da katı ve sert bir müdahale olarak nitelendirilmiştir.

Türkiye’de tarihsel süreç içerisinde yerel yönetimlerde yaşanan dönüşümün birçok sebebi olmakla birlikte, bu sebeplerin başında, “bazı yabancı ülkelerde uygulanan yerel yönetim sisteminin ve yerel yönetim reformlarının” Türk yerel yönetim sistemine uygulanması gösterilmekte ve bu ülkelerin başında Fransa ve İngiltere gelmektedir. Çalışmada da belirtildiği üzere, Türkiye’deki yerel yönetim yapısı, 2000’lere kadar Fransa’nın merkezîyetçi yerel yönetim yapısını örnek alırken; 2000’lerden sonra ve özellikle 2004 ve 2005 yıllarında yerel yönetimler ile ilgili yapılan düzenlemelerde Türk yerel yönetim yapısının, İngiliz yerel yönetim yapısını esas aldığı görülmektedir. Ancak 2010 yılından sonra ise Türkiye’nin yerel yönetim yapısı, Fransız yerel yönetimlerinde olduğu gibi tekrar merkezileşmeye doğru eğilim göstermektedir. Dolayısıyla Türkiye’de yerel yönetimlerde yaşanan dönüşüm sürecini değerlendirebilmek için Fransa ve İngiltere’nin de yerel reform süreçlerini incelemek ve bu süreçlerin Türk yerel yönetim sistemine ve dönüşümüne olan etkilerini ele almak gerekmektedir.

2. Fransız Yerel Yönetim Sisteminin Türk Yerel Yönetim Sistemine Etkisi

Fransa ve Türkiye, tarihsel süreç içerisinde birçok açıdan birbirleriyle etkileşim içerisinde olmuştur. İki ülkenin kamu yönetim sistemleri, Osmanlı Devleti'nin modernleşme sürecinin başladığı Tanzimat Dönemi'yle birlikte kesişmektedir. Tanzimat Dönemi'nden sonra, Osmanlı Devleti'nin kamu yönetimi örgütlenmesinde gerçekleştirmeye çalıştığı dönüşüm sürecinde Fransa'nın büyük etkisi olmakla birlikte, bu etkinin Cumhuriyet Dönemi sonrasında da devam ettiği görülmektedir.

Önce Osmanlı Devleti'nin reform çalışmalarında, daha sonra Cumhuriyet Dönemi'nde kamu yönetiminin örgütlenmesinde Fransa'nın örnek alınması sürekli bir aktarımı da meydana getirmiştir. Türkiye'de hükümetin kabine yapısı (Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nden önceki) ile bakanlıklar, Sayıştay, Danıştay, belediye ve il özel idaresi birimleri için Fransa örnek model olmuştur (Karahanoğulları, 2004: 25-26). Bunların yanı sıra Türkiye'deki eğitim hizmeti, idare hukuku ve idari yargı sisteminde de Fransa'nın etkisi bulunmaktadır.

Türkiye'nin kamu yönetimi yapılanmasında, Fransa'nın kamu yönetimi yapısının örnek alınmasının yanı sıra, özellikle yerel yönetim alanında Fransa'nın önemli etkisi olmuştur. Fransa'nın idari yapıya model teşkil etmesine 1864 tarihli "Vilayet Nizamnamesi" örnek gösterilebilir. Bu Nizamname ile vilayetten (eyalet), sancak (il), kaza (ilçe), nahiye ve karye 'ye (kırsal topluluk) doğru inen bir hiyerarşik sistem getirilmiştir. Bu sistem önemli ölçüde Fransa'nın uygulamalarını esas almış olup, özellikle 1869-1870 yıllarında Fransa'nın etkisi daha da olgun hale gelmiştir (Karahanoğulları, 2004: 26).

Türkiye'deki il sisteminin yanı sıra, belediye teşkilatlanması da Fransız yönetim sisteminden esinlenilmiştir. Nitekim Osmanlı'da 1858 yılında kurulan "Altıncı Daire-i Belediyesi" nin adı bile Fransa'dan esinlenilerek oluşturulmuştur. Ayrıca, 1884 tarihli Fransız Belediye Kanunu ile 1930 tarihli Türk Belediye Kanunu karşılaştırıldığında; belediye meclisinin oluşumu, çalışma usulleri, kararların kesinleşmesi ve belediye başkanının seçilme sisteminin birbiri ile birçok ortak noktaları olduğu da görülmektedir. Türkiye'de 1930 tarihli 1580 sayılı Belediye Kanunu da, yerini 2005 yılında kabul edilen 5393 sayılı Belediye Kanunu'na bırakmıştır. 5393 sayılı Belediye Kanunu, Türk yerel yönetim sistemine köklü değişiklikler getirmesine rağmen, kendine özgün bir kanun değildir. Bu Kanun, büyük ölçüde 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun özelliklerini temel almıştır. Dolayısıyla Fransız belediye sisteminin, Türk belediye sistemi üzerindeki etkisinin günümüzde de devam ettiği söylenebilir.

Türkiye'de belediyelerin yanı sıra il özel yönetimlerinin de Fransız il özel yönetimiyle birçok ortak noktası bulunmaktadır. İki ülkedeki yerel yönetim sistemleri arasındaki benzerlik büyükşehir yönetim sistemlerinin hukuki dayanaklarında da görülmektedir. Fransa'da büyükşehir yönetimleri, Fransız Anayasasının 72. maddesinde yer alan "özel statülü yerel yönetimler" hükmüne dayandırılırken, Türkiye'de de büyükşehir yönetimleri, Türk Anayasasının 127. maddesinde yer alan "Büyük yerleşim yerleri için özel yönetim biçimleri getirilebilir" ibaresine dayanmaktadır. Görüldüğü üzere iki ülkede de büyükşehir yönetim sistemleri benzer şekilde anayasada dayanak bulmaktadır. Fransa ve Türkiye'deki yerel yönetim sistemlerine yönelik genel karşılaştırma ise aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1: *Fransa’da ve Türkiye’de Yerel Yönetim Sistemlerinin Karşılaştırılması*

Yerel Yönetim Sisteminin Özellikleri	Fransa	Türkiye
Devlet Geleneği	Merkeziyetçi	Merkeziyetçi
Devletin Örgütlenme Şekli	Üniter	Üniter
Yerel Yönetimlere Yönelik Yenileşme Çabalarının Yoğunlaştığı Dönemler	19. yüzyılda Bonaparte reformları 1980’ler sonrası	19. yüzyıl Tanzimat Dönemi sonrası dönem 2000’ler sonrası
Yerel Yönetimlerin Anayasal Dayanağı	Var	Var
Yerel Yönetimlerin Yasal Dayanağı	Var	Var
Yerel Yönetim Türleri	Belediyeler İl Özel Yönetimleri Bölgeler	Belediyeler İl Özel Yönetimleri Köyler
Büyükşehir Yönetimleri	Belediyeler Arası İşbirliği Örgütleri Özel Statülü Yerel Yönetimler (Paris, Marsilya, Lyon) Diğer 10 Büyükşehir Belediyesi	30 Büyükşehir Belediyesi

Kaynak: (Arslan, 2019, s. 66).

Fransa ve Türkiye’deki yerel yönetim sistemleri arasında önemli benzerlikler olmakla birlikte, farklılıklar da bulunmaktadır. Fransız ve Türk yerel yönetim sistemleri karşılaştırıldığında ortaya çıkan beş temel farklılık şu şekilde gösterilebilir:

- Fransız ve Türk yerel yönetim sistemleri arasındaki farklılıkların başında, Fransa’da Türkiye’deki gibi belediye encümeni organının bulunmaması gelmektedir. Fransa’da belediye yönetiminin organları, belediye meclisi ve belediye başkanından oluşurken, Türkiye’de ise belediye yönetiminin organları, belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanından oluşmaktadır.
- Fransız ve Türk yerel yönetim sistemleri arasında dikkat çeken bir diğer farklılık köy birimleri ile ilgilidir. Fransa’da Türkiye’deki gibi köy yerel yönetim birimi bulunmamakta ve köylere de belediye denilmektedir. Bununla birlikte Fransa’da belediye kurulabilmesi için asgari bir nüfus eşiği bulunmazken, Türkiye’de ise belediye kurulabilmesi için 2004 yılına kadar belde nüfusunun az 2.000 olması şartı aranırken bu sayı, 2005 tarihli 5393 sayılı Belediye Kanunu ile birlikte 5.000’e çıkartılmıştır.
- Fransız ve Türk belediye başkanlık seçiminde de farklılık görülmektedir. Fransa’da belediye (komün) başkanları, belediye meclisleri tarafından seçilmektedir. Türkiye’de ise belediye başkanları, belde seçmenleri tarafından doğrudan seçilmektedir.
- Fransa ve Türkiye’de büyükşehir yönetimlerinin ilçe belediyeleri arasında da önemli farklılıklar bulunmaktadır. Paris büyükşehir belediye örneğinde de ifade edildiği üzere, büyükşehir ilçe belediyeleri, merkez belediyeden ayrı bir hukuki tüzel kişiliğe sahip olmayan idari birimlerdir. Bu birimlerin meclisleri de, büyükşehir belediye meclisinin yanında daha çok danışmanlık rolü

görmektedir. Türkiye’de ise büyükşehirlerde bulunan ilçe belediyelerinin tüzel kişiliği olmakla birlikte, neredeyse bağımsız bir belediye gibi hareket edebilmektedirler.

e) Fransa ve Türkiye’deki yerel yönetim sistemleri arasındaki bir diğer farklılık da bölge yönetimleridir. Fransa’da 1972 yılında bir kamu kurumu niteliği kazanan bölgeler, 1982 yılında yerel yönetim statüsüne kavuşmuştur. Türkiye’de ise bölge yerel yönetimlerin kurulmasıyla ilgili düşünceler zaman zaman dile getirilmiş, bu konuda önemli çalışmalar yapılmıştır. Ancak bölge yerel yönetimlerinin kurulmasıyla “federalizme geçileceği” ve “ulusal bütünlüğün bozulacağı” düşüncesiyle bu çalışmalar ve düşünceler kabul edilmemiştir. Günümüzde de bölge yerel yönetimlerinin kurulmasıyla ilgili somut bir adım bulunmamaktadır.

Fransa’da yerel yönetimlerdeki dönüşüm Türkiye’deki yerel yönetim sistemini günümüzde belli ölçüde etkilemeye devam etmektedir. Ancak belli bir tarihsel dönemde birbirine yakınlaşan bu iki ülkenin yerel yönetim sisteminin, farklı dönemlerde evrildikleri gözlenmektedir. Fransa’da 1982 ve daha sonra 2003 yıllarında yapılan bir takım köklü değişikliklerle yerelleşmeye doğru önemli düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Türkiye’de ise kamu yönetim alanında 2000 yılından sonra ve özellikle de 2003 tarihli “Kamu Yönetimi Temel Kanun Tasarısı” ile birlikte yerelleşmeye doğru önemli adımlar atılmıştır. 2010 yılından sonra ise hem Fransa’da hem de Türkiye’de tekrar merkezileşmenin arttığı görülmektedir.

Fransa’da 1982 ve 2003 yılında yapılan düzenlemelerle yerel yönetimlerin güçlendirilmesi hedeflenirken, 2010 yılından sonra ise yerel yönetimler geri planda kalmıştır. Bu çerçevede, yerel yönetimlerin kendi vergi kaynakları kısıtlanmış, valilerin yerel yönetimler üzerindeki rolü artırılmıştır. Bununla birlikte, 2015 yılında il ve bölge yönetimleri için “genel yetki” kuralı ortadan kaldırılmış, 2016 yerel yönetim reformundan sonra bölge sayısı da 27’den 18’e indirilmiştir. 2020 yılından sonra ise il genel meclislerinin ortadan kaldırılması ve o düzeyde yerel yönetim biriminin olmaması önerilmiştir. Fransa gibi güçlü merkezizetçi bir yapısı olan bir ülkenin, yapılan yerel yönetim reformlarıyla temel duruşunun kökünden değiştirilmesinin kolay olmadığı, 2010 yılından sonra yapılan düzenlemelerle tekrar görülmüştür.

Türkiye’de de 2010 yılından sonra yapılan düzenlemelerin, Fransa da gerçekleştirilen düzenlemelerle paralel olduğu görülmektedir. Türkiye’de 2010 yılından sonra merkezileşmeye doğru atılan en önemli adım, 2012 yılında kabul edilen “6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile birlikte olmuştur. Çalışmada da belirtildiği üzere, bu Kanun ile birlikte, büyükşehir belediye sınırları içerisinde yer alan birçok köy ve beldenin tüzel kişiliği kaldırılmış ve bu birimler mahalleye dönüştürülmüşlerdir. Mahalleye dönüştürülen birimlerin, bütçeleri kaldırılmış ve yerel varlıkları el değiştirmiştir. Ayrıca 14 yeni il belediyesi büyükşehir belediyesine dönüştürülerek, büyükşehir belediye sayısı 30’a çıkarılmıştır. Ancak büyükşehir belediyesi olan 30 ilde il özel idareleri kaldırılmış ve yerine Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı (YİKOB) kurulmuştur.

30 büyükşehir belediyesinde valinin başkanlığında kurulan, YİKOB’nın; hizmetlerin verimliliğini ve etkinliğini artırmak, hizmetlerdeki aksamalara engel olmak, afet ve acil yardım hizmetlerinin koordinasyonunu sağlamak, denetim alanındaki boşluğu doldurmak ve ili tanıtmak gibi görevleri bulunmaktadır. Ancak YİKOB’lar yerel özerkliğe aykırı olarak merkezi yönetimin yerel yönetimler üzerindeki kontrolünün artmasına sebep olacaktır. Bu kurumlar, sınırları net çizilmeyen olağanüstü yetkilerle donatılmaktadır (Özer ve Akçakaya, 2014: 111-114).

Dolayısıyla Türkiye’deki yerel yönetim yapısının, 2000’lere kadar Fransa’daki gibi katı bir merkezizetçi yapıda iken, 2000’lerden sonra yapılan idari reform çalışmalarıyla yerelleşmeye doğru önemli düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Ancak 2010 yılından sonra iki ülkede de yerel yönetimler üzerindeki merkezileşmenin tekrar arttığı ve Fransız yerel yönetim sisteminde

gerçekleştirilen düzenlemelerin, Türk yerel yönetim sistemini de belli ölçüde etkilediği söylenebilir.

Türkiye’de 2000-2010 yılları arasında İngiltere’de olduğu gibi yerel yönetimler güçlendirilmeye çalışılmıştır. Dolayısıyla Türkiye’deki yerel yönetimlerin dönüşüm sürecini değerlendirebilmek için İngiltere’deki yerel yönetimlerin dönüşümünü ve bu dönüşümün Türkiye’ye olan etkisini de ele almak gerekmektedir.

3. İngiliz Yerel Yönetim Sisteminin Türk Yerel Yönetim Sistemine Etkisi

Yerel yönetimlere tarihsel süreç içerisinde federal yapılanmaya sahip ülkelerde daha çok önem verildiği ve bu birimlerin daha iyi gelişme gösterdiği genellikle ifade edilse de, üniter bir yapıya sahip İngiltere’de yerel yönetimlere, birçok ülkeye kıyasla daha çok önem verildiği, yerel demokrasi ve idari yapı içerisinde yerel yönetimlerin önemli bir yere sahip olduğu bilinmektedir. Köklü bir yerel yönetim geleneğine sahip olan İngiltere, güçlü bir merkezi yapıya sahip, parlamenter sisteme dayalı, geleneksel ve teamülü bir anayasa doğrultusunda geliştirdiği hukuk devleti anlayışını yerel yönetimlere de yansıtmış, karışık yapısına rağmen alt yapısı sağlam demokratik bir kurum olarak yerel yönetimleri güçlendirmiştir (Bulut ve Bimay, 2020: 2265).

İngiliz yerel yönetim sisteminin oldukça karışık bir düzene hâkim olması ve siyasi mücadelelerin yaşandığı bir arena olmasına rağmen, gerçekleştirdiği faaliyetler ve sahip oldukları özellikler açısından Türkiye açısından örnek alınabilecek bir yapıya sahiptir. İngiltere’de yerel halkı ilgilendiren yerel düzeydeki hem kamusal hem de yarı kamusal faaliyetlerin neredeyse tamamı yerel birimler tarafından gerçekleştirilmekte, yerel yönetim birimleri kararların alınmasında ve uygulanmasında, personelin istihdamında ve çalışma şartları açısından tek başlarına karar almada önemli yetkilere sahip bulunmakta ve yapmış oldukları faaliyetlerin sağladıkları faydaların tespiti için sürekli araştırma yaparak, aldıkları sonuçları birimlerine yansıtmaktadırlar (İnaç ve Ünal, 2006: 137).

İngiltere sıkı bir merkezîyetçi üniter devlet olarak merkezi yönetim ve yerel yönetimler arası ilişkiler bakımından Türkiye’ye benzerlik göstermektedir. Dolayısıyla İngiltere’de başarıyla uygulanan bir modelin Türkiye’de rahatlıkla uygulanabileceği söylenebilir. Nitekim İngiltere’de özellikle yeni kamu yönetimi anlayışıyla birlikte bazı neo-liberal politikalar İngiltere’den Türkiye’ye transfer edilmiştir. Buna en iyi örnek olarak 1980’li yıllardaki özelleştirme uygulaması gösterilebilir. Özelleştirme uygulaması önce İngiltere’de uygulanmış ve ilerleyen süreçte kısmen başarılı olunmasıyla birlikte Türkiye’de de uygulanmaya başlanmıştır. Türkiye’de özellikle yerel yönetimler alanında yapılmış olan iyileştirmeler de, İngiltere’de yerel yönetimlerin modernleştirilmesi için kullanılan tekniklerle büyük benzerlik göstermektedir. Buna en iyi örnek olarak da “best value (en iyi değer)” programı gösterilebilir. Best value programına uygunluk bakımından Türkiye’de yapılan en önemli yenilik, belediyelere stratejik plan yapma zorunluluğunun getirilmesidir (Demirkaya, 2006: 333). Ayrıca 5393 sayılı Belediye Kanunu ile getirilen “hizmetlerde aksamanın da (yerine geçme yöntemi)” (Ünal, 2020: 74) İngiltere’den alındığı bilinmektedir.

Demokrasinin ve yerelleşmenin beşiği olarak görülen İngiltere, halk katılımına büyük önem vermekte ve bu konuda da Türkiye’ye örnek teşkil etmektedir. İngiltere’de halk katılımının sağlandığı ve doğrudan demokrasinin en iyi uygulama alanı olarak görülen uygulamalardan biri köy toplantılarıdır. İngiltere’de nüfusu 200’ü geçen köylerde meclis (parish council) bulunmakta, meclis bulunmayan köylerde ise köy toplantıları (parish meetings) yapılmaktadır. Türkiye’de köy yönetimlerinin organı olan köy dernekleri de bu yapıya benzer bir şekilde oluşturulmuştur.

İngiliz yerel yönetim sistemi, Türk yerel yönetim sistemine göre daha köklüdür. Ancak iki ülkenin yerel yönetim sisteminde önemli benzerlikler bulunmaktadır. İngiltere ve Türkiye’deki yerel yönetim sistemlerine yönelik genel karşılaştırma aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2: İngiltere ve Türkiye'nin Yerel Yönetim Sistemlerinin Karşılaştırılması

	İngiltere	Türkiye
Yerel Yönetim Türleri ve Organları	<p>Birinci Kademe İl (County): Başkan ve Meclis</p> <p>İkinci Kademe Bölge (District): Başkan ve Meclis</p> <p>Üçüncü Kademe Köy (Parish): Başkan ve Meclis</p> <p>Londra Büyükşehir Belediyesi: Londra'da üst kademe yönetiminde Büyük Londra Otoritesi, alt kademede ise Londra Şehir Meclisi ve ilçe meclisleri vardır.</p>	<p>İl Özel İdaresi: Vali, İl Genel Meclisi, İl Encümeni</p> <p>Belediye: Belediye Başkanı, Belediye Meclisi, Belediye Encümeni</p> <p>Köy: Köy Muhtarı, Köy İhtiyar Heyeti, Köy Derneği</p>
Yerel Yönetimlerin Dayanakları	Anayasal dayanağı yok, Görev ve yetkiler kanunlar ile düzenlenmiştir.	Anayasal dayanağı var, Görev ve yetkiler kanunlar ile düzenlenmiştir.
Yerel Yönetimlerin Görev ve Sorumlulukları	<p>Sağlık</p> <p>Eğitim (Üniversite öncesi tüm eğitimler)</p> <p>Konut</p> <p>Ulaşım</p> <p>Sosyal hizmetler</p> <p>Kütüphaneler</p> <p>Kültürel hizmetler</p> <p>Şehir ve kırsal alan planlaması ve</p> <p>Tüketicinin korunması</p> <p>Polis, itfaiye hizmetleri</p> <p>Çevre gibi temel hizmetler vd.</p>	<p>Sağlık</p> <p>Eğitim</p> <p>Konut</p> <p>Altyapı hizmetleri</p> <p>Şehir içi ulaşım</p> <p>Ekonomi ve ticaret</p> <p>Kültür</p> <p>Sosyal hizmetler</p> <p>Çevre vd.</p>
Yerel Yönetimlerin Yetki ve Görevleri	Yerel yönetimlerin yetki ve görevlerini belirleyen temel bir metin bulunmamaktadır. Ancak savunma, ticaret ve uluslararası ilişkiler dışında yerel alanı ilgilendiren neredeyse her konuda yetki ve görevleri bulunmaktadır.	Genel yetki ilkesi bulunmaktadır. Yetki kanunda belirtilen yetki ve görevlerle sınırlıdır. Görevler liste usulü yöntemiyle kanunlarda düzenlenmiştir.
Yerel Yönetimlerin Gelirleri	<p>Emlak vergileri</p> <p>Bağışlar</p> <p>Borçlanmalar</p> <p>Merkezi yönetimden alınan yardımlar</p> <p>İşletme kazançları</p> <p>Diğer gelirler</p>	<p>Vergi gelirleri</p> <p>Bağışlar</p> <p>Borçlanmalar</p> <p>Harcamalara katılma payları</p> <p>Harçlar</p> <p>Genel bütçe gelirlerinden ayrılan paylar</p>

Tablo 2: (devam) İngiltere ve Türkiye'nin Yerel Yönetim Sistemlerinin Karşılaştırılması

	İngiltere	Türkiye
Yerel Yönetimlerin Giderleri	Yatırım harcamaları	Yatırım harcamaları
	Cari harcamalar	Cari harcamalar Transfer harcamaları
Yerel Yönetimlerin Denetimi	Yargısal denetim	Yargısal denetim
	Vesayet denetimi	Vesayet denetimi
	Parlamentonun denetimi	Etik denetim
	Sunulan hizmetlerle ilgili bakanlığın denetimi	Mali denetim (Sayıştay)
	Ombudsman denetimi	Ombudsman denetimi
Merkez-Yerel Yönetimler İlişkisi	Merkezi yönetimin denetimi ve yaptırımı söz konusudur.	Merkezi yönetimin denetimi ve yaptırımı söz konusudur.
Yerel Yönetimlerin Özerkliği	Kısıtlı	Kısıtlı

Kaynak: (Bulut ve Bimay, 2020, s. 2277; Usta, Akman ve Kocaoğlu, 2017, s.77).

Tabloda da görüldüğü üzere her iki yerel yönetim sistemi arasında ortak noktalar bulunmakla birlikte, özellikle merkezi yönetimin yerel yönetim birimleri üzerindeki denetimi ve yaptırımı dikkat çekmektedir. Her iki ülkede de yerel yönetimler üzerinde vesayet denetimi bulunmakta ve bundan dolayı yerel yönetimler kısıtlı bir özerkliğe sahiptir. Dolayısıyla denetim ve özerklik yönüyle İngiliz yerel yönetim sistemi, Türk yerel yönetim sistemiyle önemli benzerlikler göstermektedir.

İngiltere ve Türkiye'deki yerel yönetim sistemleri arasında benzerlikler olmakla birlikte, önemli farklılıklarda bulunmaktadır. İngiliz ve Türk yerel yönetim sistemleri karşılaştırıldığında ortaya çıkan temel farklılıklar şu şekilde gösterilebilir:

- İngiltere'de yazılı bir anayasa olmamasından dolayı, yerel yönetim birimlerinin anayasal bir dayanağı bulunmamaktadır. Türkiye'de ise 1982 Anayasasının 123. maddesinde, yönetimin, "merkezden yönetim" ve "yerinden yönetim" esaslarına dayandığı belirtilmekte ve 127. maddesinde de yerel yönetim birimlerinin genel özelliklerine yer vermektedir.
- İngiltere'de yerel yönetim birimleri olarak, il, bölge, köy ve ayrı bir düzenlemeye tabi tutulan Londra Büyükşehir Belediyesine yer verilmektedir. Türkiye'de ise yerel yönetim birimleri olarak, il özel idaresi, belediye ve köy yönetimleri yer almaktadır. Dolayısıyla Türkiye'de hiçbir il, Londra Büyükşehir Belediyesi gibi ayrı bir düzenlemeye tabi tutulmamaktadır.
- İngiltere'de Londra Büyükşehir Belediyesi hariç diğer yerel yönetim birimlerinin belediye başkanları, meclis tarafından seçilmektedir. Türkiye'de ise belediye başkanları ve köy muhtarları doğrudan yerel halk tarafından seçilmektedir.
- İngiltere'de yerel yönetimlerde Türkiye'deki gibi "il encümeni" ya da "belediye encümeni" ne benzer bir yapılanma da bulunmamaktadır.
- İngiltere'de eğitim, sağlık ve güvenlik hizmetleri yerel yönetimler tarafından yerine getirilmektedir. Türkiye'de ise bu hizmetler genellikle merkezi yönetim tarafından yürütülmektedir.

f) İngiltere’de yerel yönetim birimlerinin yetki ve görevlerini liste halinde belirleyen temel bir hukuki metin bulunmamaktadır. Türkiye’de ise yerel yönetim birimlerinin görevleri, ilgili kanunlarda liste usulü ile belirlenmiştir.

g) İngiltere’de yerel yönetim birimlerinin hiçbirinde bütçelerin vesayet makamları tarafından onaylanmasına gerek duyulmamaktadır. Türkiye’de ise köy bütçesi, vali ya da kaymakam tarafından onaylanırken, diğer yerel yönetim birimlerinde bütçelerin vesayet makamları tarafından onaylanması yöntemi kaldırılmıştır.

İngiltere kamu yönetiminde ortaya koyduğu dinamizm ile birçok ülkeye öncülük etmektedir. Ancak 1980 sonrasında yerel yönetimlerin dönüşümü noktasında diğer ülkelere göre farklı bir yol izlemiştir. 1980’lerden günümüze birçok ülkede yerel yönetimler ön plana çıkartılmak istenirken, İngiltere’de ise 1979 Margaret Thatcher Dönemi ile başlayan süreçte yerel yönetimler, adeta geri plana atılmak üzere idari reformlar yapılmış ve bu reformlar ciddi eleştirilerle karşılaşmıştır. 1979-1997 dönemleri arasında merkezi yönetimin güçlendirilmesi adına yapılan idari reformlardan sonra, 1997 Tony Blair Hükümeti ile birlikte yerel yönetimler tekrar önem kazanmaya başlamıştır.

İngiltere’de 1997 yılından itibaren yerelleşme çalışmalarının hız kazanmasında ve yerel yönetimlerle ilgili idari reform çalışmalarının gerçekleştirilmesinde, ülkenin Avrupa Birliği ile uyum sürecinde olmasının önemli bir etkisi bulunmaktadır. Blair Hükümeti ile birlikte başlayan süreçte, yerel yönetim birimlerine yeni sorumluluklar verilmiş ve mevcut yetkileri de artırılmıştır.

İngiltere’de yerel yönetimlerin dönüşümü çerçevesinde, 1997 yılında “Yerel Yönetim Birliği” kurulmuş ve bu birlik yerel yönetim birimleri arasında koordinasyon sağlamayı amaçlamıştır. 1986 yılında kaldırılan Londra Büyükşehir Belediyesi ’de 1999 tarihli “Londra Belediye Kanunu” ile tekrar kurulmuş ve yetkileri eskiye oranla artırılmıştır. 2000 yılında “Yerel Yönetim Kanunu” ile mahkemelerin yaptırımlarıyla karşılaşan yerel yönetim birimlerine bazı esneklikler tanınmış, 2010 yılında ise bu birimlere daha fazla yetki verileceği belirtilmiştir. 2011 “Yerel Yönetim Kanunu” ile de yerel yönetim birimlerine yeni özgürlüklerin ve yetkilerin verilmesi amaçlanmıştır.

İngiltere’de yerel yönetim birimlerinin sürekli gündemde olması ve bu konuda düzenli olarak yasal çalışmaların yapılması, ülkenin bu birimlere verdiği önemi de göstermektedir. İngiltere’de özellikle 1997 yılından sonra yerel yönetim birimlerinde yaşanan dönüşüm Türkiye dâhil birçok ülkeyi etkilemiştir. Türkiye’de 2000 yılından sonra ve özellikle de 2003 tarihli “Kamu Yönetimi Temel Kanun Tasarısı” ile birlikte, İngiltere gibi yerelleşmeye doğru önemli düzenlemeler gerçekleştirilmiştir.

Türk kamu yönetiminin gelişim sürecini önemli derecede etkileyen ve yeni kamu yönetimi anlayışının da temel özelliklerini yansıtan Kamu Yönetimi Temel Kanun Tasarısı, dönemin Cumhurbaşkanı tarafından veto edilmesine rağmen ilgili hükümet tarafından tasarıda yer alan birçok düzenleme ayrı ayrı TBMM’den geçirilmiştir. Söz konusu tasarıda en çok dikkat çeken düzenlemelerin başında ise yerel yönetim birimleri ile ilgi yapılan çalışmalar gelmektedir.

Türkiye’de 2000 yılından sonra daha kaliteli, şeffaf, etkin, ekonomik ve verimli hizmet sunmak amacıyla, 2004 yılında “5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu”, 2005 yılında ise “5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu” ve “5393 sayılı Belediye Kanunu” kabul edilmiştir. Yeni kamu yönetimi anlayışı ekseninde şekillenen bu yasal düzenlemelerle birlikte, yerel yönetim birimleri üzerinde vesayet denetimi azaltılmış ve bu birimlerin yetki ve görevleri artırılmıştır. Ayrıca bu Kanunlar ile birlikte yerel yönetim birimlerinin mali yapısı güçlendirilmiş ve hizmetlerin vatandaş odaklı sunulması istenilmiştir.

Türkiye’de 2000 yılından sonra yerel yönetimler ile ilgili dikkat çeken bir diğer yenilik de 2005 yılında kabul edilen “5355 sayılı Mahallî İdari Birlikleri Kanunu” dur. Yeni kamu yönetimi anlayışına göre hazırlanan bu Kanun, yönetimde etkinlik ve verimliliği esas alarak, birden fazla yerel yönetim biriminin yürütmekle görevli oldukları bazı hizmetlerin birlikte yapılmasını

öngörmektedir. Bu Kanun ile birlikte, daha etkin çalışan birimlerin oluşturulması amaçlanmaktadır.

Türkiye’de 2000 yılından sonra köyler ile de ilgili girişimlerde bulunulmuş ve bu süreçte yeni kamu yönetimi anlayışına uygun olarak köylere yönelik yapılan girişimlerin başında ise 2008 yılında gerçekleştirilen “Köy Kanunu Çalıştayı” sonrasında hazırlanan 2009 tarihli “Köy Kanunu Tasarısı Taslağı” gelmektedir. Köy birimlerini eskiye kıyasla daha işlevsel bir birim haline getirmeye amaçlayan bu taslak, henüz yasalaşmamıştır.

Türkiye’de 2000 yılından sonra yerel yönetim alanında yapılan birçok düzenlemenin İngiliz yerel yönetim modeline göre yapıldığı görülmektedir. Türkiye’de yerel yönetim birimleri, İngiltere’de olduğu gibi idari ve mali açıdan güçlendirilmeye çalışılmış ve özellikle kent konseyleri ile doğrudan halk katılımına önem verilmiştir. İngiltere, tarihsel süreç içerisinde sosyo-kültürel olarak Türkiye’den farklı bir şekilde gelişim göstermesine rağmen, özellikle kamu yönetiminin birçok alanında Türk kamu yönetimine örnek teşkil etmektedir. Dolayısıyla Türkiye’nin kamu yönetim sistemini önemli derecede etkileyen İngiltere’nin, yerel yönetimler alanında da birçok etkisi görülmektedir.

Türkiye’de 2000 yılından sonra İngiliz yerel yönetimlerine hakim olan anlayışın, hem yasal hem de yapısal değişimler açısından Türk yerel yönetim sistemine örnek teşkil edebilecek bir durum sergilemekte olduğu söylenebilir. Yerel yönetimlerin idari ve mali özerkliği, stratejik yönetimleri, performans yönetimleri ve yeni denetim anlayışları gibi birçok konu ve düzenlemenin İngiliz yerel yönetimleri örnek alınarak geliştirilmeye çalışıldığı söylenebilir. Ancak hala Türkiye’de yerel yönetimler üzerinde merkezi yönetimin ağırlıklı bir etkisinin olduğunu söylemek mümkündür. Özellikle 2012 yılında kabul edilen 6360 sayılı Kanun ile birlikte yerelleşme yerine, merkezileşmeye doğru önemli bir adım gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla Türkiye’deki yerel yönetim sisteminin, 2012 yılından sonra yerelleşmeye önem veren İngiliz modeli yerine, merkezileşmeyi esas alan Fransız yerel yönetim modeline doğru bir kayış sergilediği ve şekillendiği görülmektedir.

4. Sonuç ve Öneriler

Yerel yönetimlerin gün geçtikte öneminin artması ve etki alanlarının genişlemesiyle birlikte, kamu yönetimi içerisinde yerel yönetimlere bakış açısını ve yerel yönetimlerden beklentilerin değişmesini de beraberinde getirmektedir. Özellikle küreselleşme ile birlikte, yerel yönetim birimlerinin geleneksel rolleri de değişmeye başlamış ve ülkelerin demokratikleşme düzeyleri neredeyse bu birimlere verilen önem ile özdeş hale gelmiştir. Son yıllarda birçok ülkede olduğu gibi, Türkiye’de de yerel yönetimlere verilen önemin artmış olması, yerel yönetimlerin sunduğu hizmetlerin sayısında ve kalitesinde beklentilerin de artmasına yol açmıştır.

Türkiye’de özellikle 2004 ve 2005 yıllarında yerelleşmeye yönelik önemli adımlar atılmasına rağmen, 2010 yılından sonra merkezileşmeye yönelik düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Yerel yönetimlerde yaşanan bu dönüşüm sürecinin birçok sebebi olmakla birlikte, özellikle Fransa ve İngiltere yerel yönetim sistemlerinde yaşanan gelişmelerin etkisi olduğu görülmektedir. Türkiye’de yerel yönetimler, dönemselsel olarak farklı kamu yönetimi ve yerel yönetim anlayışlarına sahip Fransa ve İngiltere’nin yerel yönetim reformlarının etkisinden kalmasından dolayı, Türk yerel yönetimlerinin yasal ve yapısal sorunlarının istenen düzeyde çözülemediği görülmektedir. Dolayısıyla Türkiye’de yerel yönetim sisteminde yapılacak yasal ve yapısal dönüşümlerde başarılı olunabilmesi için Fransız ve İngiliz yerel yönetim anlayışının iyi örneklerinin alınması ve uygulanması yanında, Türk idari ve toplum yapısına, kültürüne ve değerlerine uygun bir yerel yönetim modeli ve anlayışının kendi ihtiyaçlarımız doğrultusunda tespit edilerek benimsenmesi gerekmektedir.

Türkiye’de yerel yönetimlerin mevcut sorunları içerisinde en fazla dile getirilen sorunlar arasında karar mekanizmalarına halkın katılmasında yaşanan eksiklikler gösterilmektedir. Son yapılan düzenlemeler ile kent konseyleri gibi bazı mekanizmalar oluşturulsa da bunların da ülke düzeyinde her belediyede etkin bir şekilde işletilemediği görülmektedir. Yönetişimde sorumlulukların paylaşılmasında yaşanan belirsizlikler ve belediyelerin mali imkânlarının yetersizliği gibi sorunlar kent konseylerinin etkinliğini azaltmaktadır. Yapılacak yeni yasal düzenlemelerle bu sorunların aşılmasında somut adımların atılması gerekmektedir.

Köy yönetimleri ile ilgili olarak hazırlanan son kanun tasarısında köy derneklerinin etkin işletilemediği gerekçesiyle kaldırıldığı görülmektedir. Oysa İngiltere’de doğrudan demokrasinin bir uygulaması olarak gösterilen ve İngilizler tarafından övülen "parish meeting (köy toplantıları)"lerde halkın doğrudan karar mekanizmalarına katıldığı ve yerel demokrasinin somut bir uygulamasının gerçekleştirildiği görülmektedir. Benzer şekilde Türkiye’de mevcut köy kanununda halkın yönetime ve karar mekanizmalarına doğrudan katılımına imkân veren, doğrudan demokrasinin bir uygulama mekanizması olarak köy derneklerinin, yapılacak yeni yasal düzenleme ile tamamen kaldırılmak yerine belli dönemlerde toplanması sağlanarak tekrar aktif hale getirilebilmelidir.

Türkiye’de “etkin ve adil hizmet dağılımını” en üst düzeyde sağlayacak güçlü yeni bir yerel yönetim sisteminin, ülkenin yönetim yapısına ve toplumsal ihtiyaçlara uygun olması ve toplumun her kesimi tarafından kabul görmesi gerekmektedir. Bu sebeple, yeni yerel yönetim sistemi çalışmaları için ağırlıklı olarak bürokratların katıldıkları bir komisyon yerine, toplumun her kesiminden katılımın sağlandığı bir komisyonun kurulması ve bu doğrultuda yapılacak çalışmaların başta bilimsel platformlarda olmak üzere iyice tartışılarak ortak bir karara varılması ve bu kararların da kamuoyu ile sağlıklı bir şekilde paylaşılması gerekmektedir. Dolayısıyla yeni yerel yönetim çalışmalarının, geçmiş dönemlerde yapılan MEHTAP ve KAYA Projeleri gibi tek taraflı kararlarla değil, ortak kararlarla yapılması ve bu kararların da ülkenin yönetim yapısına uygun olması ve her kesimin üzerinde birleştiği kararlar olması gerekmektedir.

Türkiye’nin içinde bulunduğu ekonomik, sosyal, kültürel ve idari şartlar dikkate alındığında, oluşturulacak yeni bir yerel yönetim sistemi ile birlikte, yerel yönetimlerde yaşanan bütün sorunların tümüyle ortadan kaldırılması beklenilmemelidir. Ancak modern çağın şartlarına göre hazırlanan ve yerel ihtiyaçları karşılayan yeni bir yerel yönetim sisteminin, hem yöneten hem de yönetilenler tarafından benimsenmesi ve desteklenmesiyle birlikte, beklentileri eskiye göre daha iyi karşılaması mümkün olabilecektir.

Kaynakça

- Aktel, M. ve Memişoğlu, D. (2005). Yerel yönetim reformlarının başarısızlık nedenleri. H. Özgür ve M. Kösecik (Ed.), *Yerel yönetimler üzerine güncel yazılar-I* içinde (ss. 21-38). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Arslan, E. (2019). Fransa’da ve Türkiye’de yerelleşme politikaları: İl özel idareleri ve büyükşehir belediyeleri üzerinden karşılaştırmalı bir değerlendirme. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 28(3), 43-71.
- Atasoy, V. (1992). *Türkiye’de mahalli idarelerin yapısı ve yeniden düzenlenmesi*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.
- Belediye Kanunu. (2005, 13 Temmuz). *Resmi Gazete* (Sayı: 25874). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf>.
- Bulut, Y. ve Bimay, M. (2020). Karşılaştırmalı yerel yönetimler analizi: İngiltere ve Türkiye örnekleri. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(29), 2263-2298.

- Büyükşehir Belediyesi Kanunu. (2004, 23 Temmuz). *Resmi Gazete* (Sayı: 25531). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5216&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>.
- Çukurçayır, M. A. (2003). *Yurttaş odaklı yerel yönetim*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Demirkaya, Y. (2006). İngiliz yerel yönetim politikasında köklü değişim: Yeni işçi partisinin yerel yönetim reformu. H. Özgür ve B. Parlak (Ed.), *Avrupa perspektifinde yerel yönetimler içinde* (ss.317-336). Bursa: Alfa Akademi Yayınları.
- Güler, B. A. (1998). 1998 Reform tasarısı üzerine bir inceleme. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 7(4), 3-25.
- İl Özel İdaresi Kanunu. (2005, 4 Mart). *Resmi Gazete* (Sayı: 25745). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5302.pdf>.
- İnaç, H. ve Ünal, F. (2006). İngiltere’de yerel yönetimler. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (16), 125-140.
- Karahanoğulları, O. (2004). Fransa. B. A. Güler vd. (Ed.), *Kamu yönetimi ülke incelemeleri içinde* (ss.21-84). Ankara: Kamu Yönetimi Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını.
- Keleş, R. (1994). *Yerinden yönetim ve siyaset* (2. Baskı). Ankara: Cem Yayınevi.
- Ökmen, M. (1999). Yerel yönetimlerde yeniden düzenleme girişimleri ve son reform tasarısı üzerine bazı düşünceler. *Türk İdare Dergisi*, 71(422), 133-151.
- Ökmen, M. (2008). Türkiye’de merkezi yönetim-yerel yönetim ilişkileri ve yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılması. R. Bozlağan ve Y. Demirkaya (Ed.), *Türkiye’de yerel yönetimler içinde* (ss.45-83). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Öner, Ş. ve Yıldırım, U. (2002). 1963’den 2002’ye: Kalkınma planlarında Türk yerel yönetimlerinin dönüşümü. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(2), 239-278.
- Özer, M. A. ve Akçakaya, M. (2014). *Yerel yönetimler-teorik boyut*. Ankara: Gazi Kitabevi Yayınları.
- Saran, U. (2005). Türk kamu yönetiminde değişimin genel çizgisi: Reform arayışlarının karşısındaki beklentiler ve güçlükler. A. Nohutçu ve A. Balcı (Ed.), *Bilgi çağında Türk kamu yönetiminin yeniden yapılandırılması içinde* (ss. 37-55). İstanbul: Beta Yayınları.
- Usta, S., Akman, E. ve Kocaoğlu, M. (2017). Yerelleşme-merkezleşme tartışmaları ekseninde yerel yönetimlerde reform: İngiltere ve Türkiye üzerine mukayeseli bir analiz. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 20(1), 68-78.
- Ünal, F. (2020). *Türkiye’de yerel yönetimlerin denetimi ve yerel yönetim ombudsmanı*. İstanbul: Sonçağ Akademi.